Громадська організація
«Київська наукова організація
педагогіки та психології»

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ

учасників міжнародної
науково-практичної конференції:

«НАУКОВА ДИСКУСІЯ: ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ»

3–4 грудня 2021 року

Київ
2021

СЕКЦІЯ 8. ПЕДАГОГІЧНА ТА ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Астахова А. В.
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ
ІЗ АЛЕКСИТИМІЄЮ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ 139

Дуб В. Г.
ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ 141

Міненко О. О.
ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
З ГАДЖЕТАМИ 144

Палагута С. А.
ПСИХОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ
ДО РОЗУМІННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ 147

Солнцев Д. В.
ВИБІР ПРОФЕСІЇ ЯК САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ
У ВИПУСКНИКІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ 149

Кудрявцев І.
ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ АГРЕСИВНОСТІ ПІДЛІТКА 152

СЕКЦІЯ 9. СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Лаптій А. Ю., Скориніна-Погрібна О. В., Боснюк В. Ф.
РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОГО КАПІТАЛУ
У СУБ'ЄКТИВНОМУ БЛАГОПОЛУЧЧІ ОСОБИСТОСТІ 155

Суханова О. О.
АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНІ ПІДХОДИ В РОБОТІ
З ТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОМ 157

СЕКЦІЯ 10. ПСИХОЛОГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

Лисицька А. І., Куфлієвський А. С., Скориніна-Погребна О. В.
ВПЛИВ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБИВОСТЕЙ
РЯТУВАЛЬНИКІВ НА ЇХ ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ 162

Сотнікова Т. В.
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОЛЕКТИВУ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ 165

Батаршев А.В. ... розладів особистості та поведінки. Москва : Інститут Психотерапії, 2004. 320 с.
2. Варій М.Й. Психологія: навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
3. Психологія та педагогіка: підручник для бакалаврів. Поглиблений курс. / за ред. Підкасистого П. І. Москва : Видавництво Юрайт, 2015. 719 с.
4. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. та інші. Вікова та педагогічна психологія : навч. посібник. Київ : Просвіта, 2001. 416 с.
5. Карвасарсикий Б.Д. Клінічна психологія: підручник для студентів. Санкт-Петербург : Пітер, 2002. 960 с.
6. Фещенко Н. М. Комп'ютерна залежність. Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [веб-сайт] / гол. редкол. : І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=4394 (дата звернення: 22.10.2021)

Дуб В. Г., кандидат психологічних наук,
доцент кафедри практичної психології
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
м. Дрогобич, Львівська область, Україна

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Одним із провідних запитів сучасного суспільства в плані надання психологічної допомоги населенню є наявність висококваліфікованих професійних фахівців, які вміють здійснювати різні види психологічної

діяльності. Професіоналізм психолога виражається у високому рівні сформованості комплексу особистісних та професійних характеристик, які втілюються у такому понятті як «професійна культура». Професія психолога обумовлює певні характеристики професійної культури, тим самим забезпечуючи єдність професійної діяльності й професійної спільності. Саме тому, одним із завдань сучасної вищої освіти є підготовка спеціалістів із високим рівнем професійної культури, яку майбутні психологи будуть вдосконалювати та проявляти уже в ході професійної діяльності.

Аналізуючи психолого-педагогічну літературу з означеної теми, можемо констатувати, що немає єдиного універсального підходу до розуміння даного феномену. У працях учених професійна культура тісно пов'язана із загальним поняттям «культура», із поняттями «психологічна культура» та «професійна психологічна культура» [1; 2; 3]. Проте спільним у тлумаченні поняття «професійна культура» є те, що воно включає в себе і особистісні характеристики майбутнього фахівця і характеристики майбутньої професії.

Зміст поняття «професійна культура» майбутніх психологів слід визначати через такі основні підходи: аксіологічний, який представлений особистісними та професійними ціннісними орієнтаціями; діяльнісний, який досліджує зміст професійної психологічної діяльності та забезпечує реалізацію цінностей; особистісний, який досліджує важливі якості особистості майбутнього фахівця, як суб'єкта надання соціальної допомоги.

Професійна культура – це універсальна система, що містить професійні знання та цінності, які у вигляді зразків і норм, прийнятих у конкретній професійній області, регулюють професійну діяльність.

Розглядаючи професійну культуру в контексті підготовки майбутніх психологів, розглядаємо даний феномен як спосіб організації та розвитку професійної діяльності, при якому особистість визначає динаміку, інтенсивність та зміст даного явища. Для студентів, майбутніх фахівців в галузі психології, професійна культура є тим інтегративним стрижнем особистості, який дозволяє їм самоактулізуватись у професійній діяльності та житті, віднайти особистісні смисли в навчанні, майбутній професійній діяльності, збільшувати свій особистісний потенціал.

У структурі професійної культури майбутніх психологів можна виокремити такі компоненти:

1) мотиваційно-ціннісний – відображає особливості мотиваційної сфери та ціннісних орієнтацій майбутніх психологів. Даний компонент вказує на здатність мотивувати себе на виконання професійний завдань, базуючись на комплексі існуючих потреб, мотивів, цінностей, потягів та стимулів;

2) когнітивний компонент – відображає уявлення про майбутню професію, активізує пізнавальну діяльність майбутнього фахівця, сприяє збагаченню когнітивного досвіду та виявляється у спроможності сприймати, осмислювати, відтворювати та використовувати необхідну наукову інформацію для вирішення різних теоретичних та практичних завдань. Основою когнітивного компоненту є професійні знання, уміння та навички;

3) комунікативний компонент – комплекс необхідних комунікативних умінь майбутніх психологів, зумовлений потребою постійного спілкування з клієнтами, колегами, партнерами. Ядром даного компоненту є уміння висловлювати власні думки, уміння вести діалог, уміння долати комунікативні бар'єри, уміння створювати сприятливий психологічний клімат;

4) поведінковий компонент – передбачає сформованість умінь і навичок при дотриманні правил поведінки, етичного кодексу, норм субординації, готовність відповідати за свої вчинки, здатність до рефлексії, дотримання конфіденційності інформації, здатність вирішувати конфлікти та етичну поведінку стосовно колег;

5) емоційно-вольовий – містить сформованість емоційних та вольових процесів, які забезпечують цілеспрямованість, наполегливість, самовладання, самостійність, самоконтроль, самокритичність, здатність вільно керувати своєю поведінкою та поведінкою інших, результативність діяльності; професійну працездатність, врівноваженість і витримку, емоційну сприйнятливість.

Розвиток зазначених компонентів є базовою умовою готовності майбутніх психологів до виконання професійних функцій у практичній діяльності.

Формування професійної культури майбутніх психологів у процесі фахової підготовки вимагає створення визначених психологічних та педагогічних умов, які мають бути спрямовані на вдосконалення змісту, форм, методів професійної освіти, створення сприятливого освітнього середовища у процесі як теоретичного так і практичного навчання студентів. Не менш важливим, на нашу думку, під час розгляду професійної культури майбутніх психологів є необхідність і доцільність співвіднесення її із системою фахових компетенцій, що визначені Стандартом підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія» [4], а також із професійно значущими якостями, що мають бути сформовані в такого фахівця.

Проблема розвитку професійної культури тісно поєднана з механізмом особистісного розвитку студентів, який передбачає самоспостереження, самоаналіз, особистісну психокорекцію. Запорукою успішного розвитку майбутнього фахівця є усвідомлення ним необхідності глибинного самопізнання, корекції та пошуків шляхів самовдосконалення.

Основи професійної культури майбутнього психолога закладаються всебічною підготовкою фахівця, яка передбачає: фундаментальну методологічну та світоглядну підготовку; теоретичну та практичну підготовку з профільних дисциплін; широку гуманістичну підготовку; творчу підготовку за фахом; підготовку в сфері науково-дослідної роботи, розвиток навичок самостійної творчої діяльності. Формування професійної культури має грунтуватися на цілеспрямованій злагодженій діяльності вищого навчального закладу і студента, адже комфортне навчальне середовище, сприятлива атмосфера, заохочення до діяльності мають забезпечувати майбутньому психологу професійний розвиток та прагнення до самовдосконалення.

Отже, професійна культура забезпечує необхідний рівень виконання професійних функцій та перспективи самовдосконалення фахівця у майбутньому. Виявляється вона через єдність особистісних та професійних якостей фахівця.

Література:

1. Исаева Н.И. Профессиональная культура психолога образования. *Психолого-педагогический журнал Гаудеамус*. № 1 (11). 2007. С. 9–23.
2. Ісаєнко С.А. Формування професійної культури у студентів : навчальний посібник. Київ, 2009. 120 с.
3. Професійна культура: сутність, фахові особливості, розвиток : колективна монографія / кол. авт. ; відп. ред. Г. Є. Улунова. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2016. 300 с.
4. URL: https://mon.gov.ua vishcha-osvita › 2021/07/28

Міненко О. О., кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології
Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ГАДЖЕТАМИ

У XXI ст. на фоні стрімкого розвитку інформаційних технологій та активної інтеграції медійної сфери в звичний уклад життя сім'ї змінився простір сучасного дитинства. Воно виявилося заповнено не тільки звичними іграшками, книгами, матеріалами для дитячої творчості й